

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Слід зазначити, що на даний час існують суперечності між досягнутим рівнем педагогічного знання та новими запитамі педагогічної практики, новими педагогічними технологіями та традиційними формами й методами організації навчального процесу. Новітні інформаційні технології (НІТ) дають змогу подолати суперечності між розвитком знань і можливостями та масштабами їх використання. Всі освітні технології нічого не варті, якщо викладачі не знають, як ними ефективно користуватись. Отже, необхідно проводити постійне навчання викладачів застосуванню інноваційних технологій в навчальному процесі, адже традиційна система вивчення предметів ВНЗ вже не відповідає сучасним вимогам та потребує розробки нових, більш ефективних методів. В умовах використання новітніх засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчально-виховна, наукова, самостійна робота, педагогічна практика переходять на якісно новий рівень, забезпечуючи формування, розвиток, удосконалення базових компетенцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовтенко М.А. Компьютерная лингводидактика / М.А. Бовтенко. – М.: Флинта; Наука, 2005. – 216 с.
2. Кужель О.М. Возможности использования мультимедийных курсов у обучении чтению на начальном уровне средней школы / О.М. Кужель // Иноземные языки. – 2001. – №2. – С. 8-10.
3. Палій О.А. Методичний огляд мультимедійних комп'ютерних курсів з німецької мови / О.А. Палій // Иноземные языки. – 2001. – №1. – С. 62-64.
4. Скалій Л.І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних мов / Л.І. Скалій // Иноземные языки. – 2003. – №4. – С. 5-9.
5. Сьюзел Д. Основные направления применения ЭВМ / Д. Сьюзел, Д. Ротерей // Перспективы. Вопросы образования. – 1988. – № 3. – С. 60-69.

Л.А. СЕРЕДИЮК. ПРО ПОДГОТОВКУ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В УСЛОВИЯХ ПРИМЕНЕНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Резюме. В статье рассматривается методика обучения студентов-филологов языковых специальностей иноязычной компетенции с применением современных информационно-коммуникационных технологий, таких как использование иностранных учебных сайтов, которые дают возможность работать над учебным материалом в режиме on-line, использование мультимедийных презентаций, электронных словарей.

Ключевые слова: новейшие информационно-коммуникационные технологии, мультимедийные технологии, языковые компетенции, мультимедийные презентации, электронные словари.

L.A. SEREDIYUK. TO A QUESTION OF PREPARATION OF STUDENTS PHILOLOGISTS OF LINGUISTIC SPECIALTIES IN THE CONDITIONS OF IMPLEMENTATION OF NEW INFORMATIVE AND COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The summary. The article deals with methodology of teaching foreign competence to students philologists of linguistic specialties with using modern informative and communicative technologies such as using foreign educational sites which give opportunity to work with educational material on-line, using multimedia presentations, electronic dictionaries.

Key words: new informative and communicative technologies, multimedia technologies, speech competences, multimedia presentations, electronic dictionaries.

Одержано редакцією 14.04.2015 р.

УДК: 378.147

С.Ф. ПАНОВ

РОЗВИТОК ІНФОРМАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТЕХНІЧНИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Резюме. Комунікативна компетенція – невід'ємна частина компетенції сучасного фахівця технічного перекладу. Стаття присвячена проблемі визначення змісту і структури перекладацької компетенції технічних перекладачів.

Ключові слова: англомовний науково-технічний переклад, аспекти мовленнєвої комунікації, майбутні перекладачі, рівень підготовки, інформативна компетентність, підготовка майбутніх перекладачів, інформаційно-комунікаційні технології.

Постановка проблеми. Швидкий науково-технічний прогрес і розвиток культурних, економічних та політичних зв'язків між державами світу додали ще більше труднощів в оволодінні необхідною науково-технічною інформацією. Для задоволення сучасних потреб сьогодення і майбутнього часу потрібен новий підхід до процесу навчання і вивчення напряму технічного перекладу.

Багаторічна праця експертів країн Європи в цьому напрямі привела до розробки документу «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою: вивчення, навчання, оцінка» в якому знайшли

віддзеркалення сучасні підходи до навчання іноземних мов на різних етапах навчання й освіти [3, 13]. Цей документ дуже важливий тим, що в ньому є опис системи компетенцій, які повинні бути сформовані при повноцінному оволодінні іноземною мовою. Навчання на університетському рівні орієнтоване на розвиток у фахівців морського флоту вищого ступеню фахової компетенції. Для подібної компетенції характерні не лише загальні комунікативні здібності у рідній та іноземній мовах, але й вміння ефективно застосувати комунікативність в академічному і професійному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку Ст. Фаллоуса та Кр. Стивена сьогоднішній стан економіки показує, що для випускника вже не достатньо мати знання лише навчального предмету, важливіше володіти тими знаннями та навичками, які підвищують перспективи працевлаштування. Для працевлаштування компетентнісні навички включають наступні можливості: пошук та обробка інформації; комунікація і презентація, планування й вирішення проблем, а також соціальний розвиток і взаємодія у середовищі [9].

Комплексний розвиток комунікативної компетенції, в аспекті іноземної мови, є передумовою та обов'язковою умовою для звернення комунікаційної культури в міжкультурне середовище й інтеграцію в міжнародне наукове співтовариство у формі міжнародних проєктів, обміну, семінарів та інших видів діяльності.

У зв'язку з цим гостро відчувається потреба у вдосконаленні навчання перекладацької діяльності.

Мета даної статті – визначити зміст і структуру перекладацької компетенції; запропонувати концепцію формування перекладацької компетенції у мовному середовищі майбутніх моряків.

Виклад основного матеріалу. Наукова і практична значущість результатів дослідження полягає у запропонованій концепції формування перекладацької компетенції в научно-технічному напрямі мови. Компетенція – це одне із значущих понять, коли ми говоримо про освічених людей, про сучасні організації і інституції, про сучасне суспільство.

Англійське слово «competency» можна знайти у багатьох міжнародних документах та рекомендаціях Ради Європи стосовно освіти. У Англо-українському словнику [1] «competency(e)» перекладається як – 1) здатність, компетентність; 2) лінгвістична мовна компетенція; 3) юридична компетенція, правоздатність, правочинність. В англійській мові у терміні «competency(e)» домінує сенс якості особистості: компетентність трактується як здатність, а французьке «competent» перекладається як компетентний, правочинний.

Великий тлумачний словник сучасної української мови [2] пов'язує поняття «компетентний» з латинським „competens” і тлумачить його як належний, відповідний. Словник-довідник педагогічних термінів за редакцією Кузьмінського А.І. [4] поняття «компетентний» подає як: 1) правосильний, що має повноваження; 2) який має достатні знання в якій-небудь галузі.

Як бачимо, у словниках поняття компетенція/компетентність тлумачиться як юридичний термін, що визначає коло повноважень, прав та обов'язків, які надані законом посадовій особі або органу. Сучасна педагогічна література використовує ці поняття для характеристики результатів освітнього процесу.

Традиційно поняття компетенція/компетентність ототожнюється із знаннями, у сенсі складного явища, результату фундаментальної освіти, результату самостійного навчання та отримання освіти для практичної фахової діяльності людини. Проте в сучасному розумінні компетенція – це структуроване поняття, що має ієрархічну структуру. Компетенція в широкому сенсі слова – це не лише знання, уміння, але й досвід, цінності, світогляд та інші якості особистості, які є запорукою успішної діяльності.

Але проблеми навчання в мовному середовищі не були достатньо вивчені. Результати наукових досліджень свідчать, що на мовне середовище освіти впливає система культурних цінностей. До складу системи культурних цінностей майбутнього курсанта-моряка входять:

1. Засоби мас-медіа інформації та мова друзів.
2. Система цінностей сім'ї студента, його оточення.
3. Зміст ступеневого розвитку і профіль навчання майбутніх моряків.
4. Мова підручників, науково-технічної фахової літератури.
5. Вплив педагогів (їх мова, зовнішній вигляд, комунікативні зв'язки, кваліфікація, життєвий досвід).
6. Індивідуальна діяльність учня, його особистість.
7. Використання нових технологій в процесі навчання на тлі класичних.
8. Індивідуальна робота майбутнього моряка за межами аудиторії (гуртки англійської мови, факультативні заняття).

Всі ці складові системи культурних цінностей наповнюються певними якостями кожної особистості: культура мови, культура мислення, ерудиція, життєві ціннісні орієнтації, розвиток комунікативних здібностей та навичок.

Таким чином, система культурних цінностей навчального закладу – це середовище, що забезпечує кожному студенту зіткнення з практичними цінностями вищої освіти, складовими інтелектуальної власності. З розвитком мовної діяльності пов'язані комунікативні завдання, що акцентують параметри мовної комунікативної компетенції (лексичну, граматичну, семантичну, дискурсивну компетенцію). Фаховий напрям навчання створює студентам умови для здобуття глибших, ширших, цілеспрямованих знань і вмінь, які зорієнтовані на передбачену галузь професійної діяльності або подальше навчання.

У формуванні фахових мовних норм особливе значення має мова підручників і наукової літератури, що є зразком фахової мови. Одним з найважливіших чинників навчання мові є рідна та іноземна мови. Від викладача засвоюється не лише мова, але й погляд на фахову мову. Культуру мови суспільства формують також

періодичні видання, кіно, театр, радіо, телебачення, Інтернет. Створюється середовище, в якому в електронній формі зберігається навчальний матеріал, а курсанти мають можливість спілкуватися на різні теми як один з одним, так і з викладачем. Такий спосіб навчання може бути новим і корисним досвідом ділового усного та письмового спілкування. Застосування цих методів спонукає до самонавчання. Цесявічюте [10] формулює поняття цільового едукативного середовища стосовно цілей навчання іноземним мовам. Цільове едукативне середовище – це середовище, яке включає елементи психологічних і матеріальних умов, умов компетенції та навчання, пов'язане з досягненням цілей процесу навчання і створює умови для досягнення цілей.

Питанням перекладацької компетенції присвячені роботи Латишева і Проворотова [7], Hönig, Hans G. [8]. Під професійною перекладацькою компетенцією розуміємо сукупність знань, здібностей, навичок, яка дозволяє перекладачеві професійно вирішувати свої завдання. У цій компетенції виділяються дві частини з двома складовими: базова та прагматична. У свою чергу базова частина має дві складові: концептуальна складова та технологічна складова. Прагматична частина має теж дві складові: специфічна складова та спеціальна складова. В зміст концептуальної складової перекладацької компетенції входять модель перекладу, сукупність фахових знань перекладача, сенс перекладу, специфіка перекладу. До технологічної складової відноситься сукупність основних навичок перекладу, які допомагають перекладачеві подолати типові «технічні» складнощі і вирішити різнопланові завдання.

Знання, навички і здібності, необхідні перекладачеві не у всіх випадках його діяльності. При виконанні перекладу певної фахової тематики, стилістичних жанрів, прийнятні для перекладача способи перекладу можна охарактеризувати як прагматичний компонент перекладацької компетенції.

До специфічної складової відноситься володіння певними засобами фахового перекладу, а до спеціальної – володіння перекладачем загальної тематики і стилістичного жанру.

На погляд Гарбовського [5] «переклад – це контакт мов, явище білінгвізму. Це випадок, коли білінгв свідомо бореться проти всякого відхилення від норми, проти всякої інтерференції».

Професійна компетенція перекладача не зводиться до володіння двома або декількома мовами. Іноді людина, що володіє двома мовами, не здатна перекладати навіть її теми текстів, а «природний» переклад білінгва не відповідає вимогам, що висуваються до професійного перекладача. При формуванні спеціальної складової перекладацької компетенції першочергово значення має знання предмету і володіння термінологією. Однією з найважливіших для перекладача навичок є вміння працювати з термінологією. Перекладач повинен бути постійно готовий сприйняти новий термін, оцінити його вірність і доцільність використання в різних контекстах. Термінологія грає в перекладі найважливішу роль, тому її дослідження – один з напрямів перекладацької науки. На вивченні спеціальної термінології робиться основний акцент і в курсі перекладу технічних текстів.

Висновок. Всі вищезазначені складові перекладацької компетенції формуються паралельно. Такий підхід дозволяє обробляти мовний матеріал швидко й ефективно, вчить оцінювати інформацію у початковому тексті. Вибір понятійно-сміслових категорій наукового тексту, як навчальна одиниця перекладу, сприяє також комунікативній орієнтації методики навчання, дозволяє в описі мовного матеріалу, в його поданні з метою навчання, виявити такі аспекти, які полегшують становлення комунікативно-мовних умінь на основі використання даних фрагментів мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-український словник. Близько 120 000 слів: У 2 т. / склав М.І. Балла. – К.: Освіта, 1996. – 752 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К., Ірпінь: Перун, 2001. – 1140 с.
3. Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою: вивчення, навчання, оцінка / наук. ред. українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. Словник-довідник педагогічних і психологічних термінів / В.М. Глазиріна, Т.М. Десятов, А.І. Кузьмінський [та ін.]; за ред. А.І. Кузьмінського. – Черкаси: Вид-во ЧДУ ім. Б. Хмельницького, 2002. – 112 с.
5. Грабовский Н.К. Теория перевода: учебник / Н.К. Грабовский. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 544 с.
6. Комисаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В.Н. Комисаров. – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с.
7. Латышев Л.К. Структура и содержание подготовки переводчиков в языковом вузе: учебно-методическое пособие / Л.К. Латышев, В.И. Проворотов. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 136 с.
8. Hönig, Hans G. Konstruktives Übersetzen / Hans G. Hönig. – Tübingen: Stauffenburg Verl., 1995. – 195 s.
9. Stephen Fallows, Christine Steven, (2000) "Building employability skills into the higher education curriculum: a university-wide initiative", Education + Training, Vol. 42 Iss: 2, pp.75 – 83.
10. Vyšniauskienė D., Lečickaja Ž. Developing translation Competence through Teaching Technical Translation Studies About Languages (Kalbų Studijos), issue: 15/2009, pages: 94-103.

С.Ф. ПАНОВ. РАЗВИТИЕ ИНФОРМАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ С ПОМОЩЬЮ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ ТЕХНИЧЕСКИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ МОРСКОЙ ОТРАСЛИ

Резюме. В статье рассматриваются современные подходы к обучению будущих переводчиков англоязычному научно-техническому переводу. Анализируются определения информатической компетентности, возможности использования информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: англоязычный научно-технический перевод, аспекты речевой коммуникации, будущие переводчики, уровень подготовки: информатическая компетентность, подготовка будущих переводчиков, информационно-коммуникационные технологии.

S.F. PANOV. THE DEVELOPMENT OF INFORMATIVE COMPETENCE BY USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF FUTURE MARITIME TRANSLATORS

The summary. The article considers modern approaches to teaching the English scientific-technical translation for the future translators. It observed the determination of notion of informative competence, the possibility of using information communication technologies in teaching of translation maritime courses.

Key words: English scientific-technical translation, aspects of language communication, future translators, language training level, informative competence, training of future translators, information and communication technologies.

Одержано редакцією 20.03.2015 р.

УДК: 373. 5. 015. 31: 316. 42 (043. 3)

К.О. ЖУРБА

**ВИХОВАННЯ СМИСЛОЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ І СТАРШОЇ ШКОЛИ
У ПСИХОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Резюме. У статті розглядається проблема виховання смисложиттєвих цінностей в учнів основної і старшої школи у психологічному дискурсі. Аналізуються праці вітчизняних і зарубіжних психологів, представників фрейдизму, неофрейдизму, гуманізму, екзистенціалізму, персоналізму та ін.

Ключові слова: смисл життя, смисложиттєві цінності, учні основної і старшої школи, рефлексія, самопізнання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Дослідження проблеми виховання смисложиттєвих цінностей в учнів основної і старшої школи неможливе без психологічного підґрунтя, глибокого розуміння внутрішнього світу дитини, її переживань, мотиваційно-цільової спрямованості, закономірностей становлення морально-потребнісної сфери дитини. Найбільш гостро питання пошуку смисложиттєвих цінностей постає у підлітковому і ранньому юнацькому віці, коли діти намагаються віднайти відповідь на запитання, заради чого вони живуть, у чому їхнє призначення і покликання. Нерозуміння смислу життя, відсутність смисложиттєвих цінностей є причиною життєвої кризи, розгубленості, що негативно позначається на самосприйнятті та самоставленні особистості, здійсненні життєвого вибору, здатності вирішувати задачі, які ставить перед нею життя. Усе це актуалізує потребу вивчення наукових здобутків вітчизняних і зарубіжних психологів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема смисложиттєвих цінностей є центральною у дослідженнях вітчизняних (І. Бех, І. Манюха, В. Панок, В. Роменець, Г. Рудь) і зарубіжних психологів (Ш. Бюлер, К. Роджерс, В. Франкл, З. Фрейд, Е. Фромм).

Метою статті є висвітлення виховання смисложиттєвих цінностей в учнів основної і старшої школи у психологічному дискурсі.

Виклад основного матеріалу. У 30-ті роки у західній психології популярності набувають історичний та біографічний підходи у вивченні смислу життя людини, визначення її призначення. Найбільш цікавою у цьому плані є праця Ш. Бюлера „Життєвий шлях людини як психологічна проблема”, „Самоіснування особистості” [1], де на прикладах значної кількості біографій, зіставляючи творчу діяльність людини в різні вікові періоди на тлі історичних змін робиться спроба визначити найважливіші фази життєвого циклу. На думку психолога, смисл життя людини полягає у самоздійсненні, на шляху до якого людина ставить перед собою життєві цілі та керується особистісними цінностями.

Психоаналіз З. Фрейда дозволив йому розглядати людину як певну тотальність. Аналізуючи вільні асоціації, помилкові дії, символічні акти поведінки, сні психолог виявляв через спогади, судження, прагнення певні смисли З. Фрейд вважав людину закритою системою „річчю у собі”, смисложиттєві цінності, якої значною мірою обумовлені природними сексуальними потребами, пороками, прагненням до задоволення, підкреслюючи таким чином їхню гедоністичну природу.

Натомість Е. Фромм доводить значущість у людському житті таких смисложиттєвих цінностей як любов, істина, справедливість, свобода, які водночас є ідеалами. Однак, Е. Фром зауважує, що людина є однією істотою, для якої життя є проблемою і вона цю проблему вирішує упродовж свого життя через пошуки сенсу чи смисложиттєвих цінностей.

Представник екзистенціалізму, зокрема логотерапії В. Франкл вважав пошук смислу життя, смисложиттєвих цінностей рушійною силою життєдіяльності людини. Прагнення і пошук смисложиттєвих цінностей, до яких він відносить творчість, почуття і ставлення, вчений розглядає як іманентну здатність або природжену мотиваційну тенденцію. Стрижневим положенням його вчення є впевненість у тому, що смисл життя завжди може бути знайдений індивідом, оскільки він залежить не від уяви, а від реального життя, того, що для нього є цінністю. Смисложиттєві цінності неможливо знайти без свободи волі, яка пов'язана з відповідальністю людини за вибір і реалізацію смисложиттєвих цінностей. Виходячи з цього, В. Франкл пропонує корекцію поведінки особистості на основі гуманістичної психології, спрямовану на усвідомлення